

Годишна програма за заеднички интереси на етничките заедници

Општина Долнени

Проект: Здружени сили за заеднички интереси

Март 2017

Содржина

Вовед.....	3
За општината.....	4
Методологија за изработка за годишната програма.....	6
Приоритети за општина Долнени дефинирани на граѓански форуми.....	8
Дефинирање на проблемите во областите од страна на работните групи.....	8
Анализа на дефинираните проблеми по работни групи	9
Дефинирање на решенија за проблемите по работни групи.....	12
Предлог иницијативи за дефинираните проблеми по работните групи.....	14
Акциски план со активности за 12 месеци.....	17

Вовед

Проектот „Здружени сили за заеднички интереси“ е проект во реализација на ЦОСВ – Прилеп во рамките на ИПА Програмата за поддршка на граѓанското општество и медиуми 2014 при Делегацијата на Европската Унија во Скопје.

Општата цел на проектот е: Зајакнување на влијанието на граѓанското општество во унапредувањето на односите во заедницата преку партиципативна демократија.

Специфични цели се: i) Поддршка на процесот на градење на доверба во заедницата преку согледување на заедничките интереси на заедницата ii) да се стимулираат акции на локалните заедници за учество во процесите на донесување на одлуки на локално ниво iii) да се зајакнат капацитетите на локалните граѓански организации во анализа и застапување засновано на докази преку вмрежување на засегнатите страни.

Градењето на годишната програма за заеднички интереси е процес кој е во рамките на втората компонента за проектот: Воспоставување на механизми за консултации за идентификација на заедничките интереси во заедницата каде што 12 менторски организации иницираа основање на општинско тело за идентификација на заедничките интереси на заедницата составен од членови од општинскиот совет, политичките партии, комисија за интеретнички релации (во општините каде што ја има формирано) и граѓанско општество. Телото го координираше процесот на идентификација на заедничките потреби и учествуваше во процесот на изготвување на годишната програма.

Оваа програма пред се е наменета за етничките заедници кои живеат на територијата на општина Долнени и предвидува нивно вклучување во општествениот, социјалниот и образовниот процес на ниво на вклучување во процесите на носење на одлуки во локалните заедници.

Овој процес започна етапно, и вклучи средби со граѓани – **форуми**, кои беа реализирани во општина Велес и на кои се разговараше за приоритетите, проблемите и решенијата со кои граѓаните од различните етнички заедници се сретнуваат.

Од особена важност е формираното општинско тело во рамките на овој проект кое беше присутно со свои претставници на сите форуми и активно учествуваше во работата на групите кои беа креирани како најпотребни во областите на: образование, социјална заштита и животна средина.

Секоја од групите е претставена од релевантни учесници и институции кои се тесно поврзани со дефинираната област.

Оваа програма ќе биде предадена на Советот на општина Долнени пред се на разгледување, а подоцна за периодот 2018 и за реализација. Оваа програма е препорачливо да се разгледува во ноември 2017, како за истата би се планирале средства во буџетот на општината и во 2018, се очекува незина реализација.

Експерт при проектот

Марина Ѓорѓиоска - Китаноска

За општината

¹Општина Долнени го зазема северозападниот дел на Пелагониската котлина, која се наоѓа на околу 600 м надморска височина. Општината опфаќа површина од 430 км² и е една од поголемите новоформирани општини во Р. Македонија. Од вкупната површина 2/3 е рамничарски дел, додека 1/3 се високи области и тоа исклучиво во северниот дел на општината. Скоро 90% од рамничарскиот дел се обработливи површини, а планинските делови половината се пасишта, а половината се покриени со шуми.

Општината е формирана со новиот Закон за територијална поделба и Законот за локална самоуправа од 1996 година и проширена со припојување на општина Житоше со последниот Закон за територијална организација на РМ од 2004 година. Седиштето на општината се наоѓа во населеното место Долнени.

Долнени и претходно била засебна општина се до 1965 година кога со тогашните законски регулативи е припоена кон општина Прилеп, за поново да стане општина во 1997 година согласно Законот за територијална поделба и Законот за локална самоуправа со сите свои надлежности.

Население

Општина Долнени ја сочинуваат 37 населени места со вкупно 13 805 жители, со мешан национален состав.

Националност	Застапеност во %
Македонци	36,57
Албанци	26,37
Турци	18,94
Бошњаци	17,36
Останати	0,55

Во општина Долнени активни се следните НВО организации:

---

¹<http://www.opstinadolneni.gov.mk/mk/opshti-informacii-new/>

НВО "Здружение на жени на Житоше" – Житоше
 НВО "МЕЗМОД" - Житоше
 НВО "Мендими" - Црнилиште
 НВО "Мултиетничко здружение за сите возрасти" - Црнилиште
 НВО "Хуманост кон младите" - Десово
 НВО "Мулти-Култура" - Десово

По однос на приоритетите кои се дефинирани во оваа општина, од страна на работните групи во продолжение ја презентираме состојбата по области, превземено од официјалната веб страна:

Инфраструктура/ релевантно за областа животна средина

Водоснабдување

Низ општината поминува регионалниот водовод “Студенчица” и добар дел од населението проблемот со водоснабдување го има решено со приклучување на овој систем и тоа околу 80% од населението, околу 15% од населението се водоснабдува од артерски бунари, чија вода е со променлив квалитет односно со чести загадувања, 3% се водоснабдуваат од планински извори додека 2% од населението нема организирано водоснабдување.

Начин на водоснабдување	%
Студенчица (исправна вода)	80
Артерски бунари (неисправна)	15
Природни извори (неисправна)	3
Нема никакво водоснабдување	2

Канализација

Општина Долнени дојде до заклучок дека имаме сериозен проблем со нарушување на еколошката средина, особено во поголемите населени места каде отпадните и фекалните води предизвикуваат еколошка катастрофа. За таа цел се изработи идејна Студија за решавање на проблемот со отпадните води на ниво на општина. Обемноста на проблемот доведе до тоа да за поголемите населени места да се изработи целосна техничка документација со средства предвидени за почетна имплементација на Локалниот Еколошки Акционен План (ЛЕАП), и тоа за населените места Дебреште, Лажани, Ропотово, Црнилиште, Десово и Долнени. Со помош на ЕУ преку КАРДС програмата целосно е реализиран проектот за канализациона мрежа во н.м. Дебреште, а се отпочна со реализирање на проектот за канализациона мрежа во н.м. Лажани.

Цврст отпад

До формирањето на ЕЛС општина Долнени, не се превземени никакви мерки за организирано изнесување на било каков отпад, но по согледување на проблемите од овој дел, општинските органи сериозно се зафатија со наоѓање начини за решавање на проблемот со отпадот во општината и во тие рамки се направени две времени прифатилишта за цврст комунален отпад кои беа финансирани со средства од проектот ЛЕАП за општина Долнени, односно од делот за почетна имплементација, финансирано преку (ГТЗ) Германско Друштво за техничка соработка на Владата од Сојузна Република Германија. Во моментот општинските органи и Јавното комунално претпријатие се ангажирани со реализација на планот и програмата за отпочнување со организирано изнесување на цврстиот

комунален отпад од населените места во општината. Отпадот во нашата општина е од различен тип односно состав, и тоа:

Вид на отпад	%
Пластика	60
Метални отпадоци	20
Стакло	10
Останато	10

Образование / релевантно за областа образование

Образованието е застапено со 7 (седум) централни осумгодишни училишта во кои учат вкупно 1779 ученици и едно средно училиште во н.м. Житоше кое претставува дисперзирани паралелки на албански наставен јазик од гимназијата СОУ``Дрита``Кичево.

Основниот стандард на образование е од низок степен имајќи ги предвид условите во училиштата, кои се доста стари објекти со исклучок на неколку и во доста лоша состојба. Учебните помагала се стари и амортизирани, компјутерската опременост е незначителна и покрај последната акција на Министерството за образование на РМ за компјутеризација на основното образование со по неколку компјутери во секое од училиштата.

Одделението за образование при општина Долнени има донесено Програма- Акционен план и стратегија на општина Долнени во областа на образованието за 2014/2015г.

Одговорно лице за образование: г-дин **Билал Каришиќ**

Методологија за изработка за годишната програма

Предлог годишната програма за потребите на етничките заедници во рамките на овој проект, е производ на разговори и формирање на работни групи во Општина Долнени, преку реализација граѓанските форуми.

На почетокот од оваа иницијатива беше формирано проектно општинско тело, номинирано од Градоначалникот на општината во следниов состав:

- Севганија Ибрахими, Антониела Маркоска – претставници од општина Долнени;
- Самедин Имери, Мирсат Колашинац – претставници од Комисијата за односи меѓу заедниците;
- Брагојче Лазарески, Маријана Миленкоска, Хусеин Хасановиќ – членови на Советот на општина Долнени

Оваа комуникација е остварена со поддршка на назначената менторска организација за општина Долнени Агро Lider. Претставници од оваа организација учествуваа во процесот на идентификација на групи на граѓани, комуникација со општинското тело и учество на граѓанските форуми.

Граѓанските форуми во општина Велес беа реализирани по следниов редослед:

- 24 ноември 2016 – Информативен во салата на општина Долнени
- 22 декември 2016 – втора средба во салата на општина Долнени
- 23 декември 2016 – трета средба во салата на општина Долнени
- 28 декември 2016 – четврта средба во салата на општина Долнени

На првата средба со граѓани – првиот форум беа направени приоритетните области за општината и согласно дефинираната област, со општинското тело беше направена структура за работни групи.

Дефинираните области се следни:

- Образование
- Социјална заштита
- Животна средина

За секоја од областите, беше формирана работна група која работеше според однапред утврдена методологија која ги вклучи следниве процеси:

- Идентификување на проблеми во областа
- Анализа /дискусија дали утврдениот проблем е веќе опфатен со некаков документ / стратегија во рамките на единицата за локална самоуправа од Велес
- Дискусија за идентификуваниот проблем, кои целни групи ги опфаќа и дискусија за можни предлог решенија
- Креирање на иницијативи како одговор на дадените проблеми со временска рамка

Континуитетот на работните групи во оваа општина беше на задоволително ниво. На секој од граѓанските форуми учествуваа претставници на институциите за дадените области. Она што е за забележување е дека постојаноста на работните групи е клучен фактор за успешна работа.

Општинското тело делегирано за овој проект, даде поддршка на работните групи за реализација на форумите во општина Долнени.

Оваа предлог годишна програма, очекуваме да биде разгледана во Советот на Општина Долнени, и истата да е разгледана и земена во предвид, при планирање на буџетот за 2018 година. Секако, некои од активностите, можат да се реализираат и тековно, во 2017 година, меѓутоа за поголемите иницијативи каде што е потребна поддршка со ресурси, очекуваме општината и економскиот / бизнис секторот да излезат во пресрет.

Приоритети за општина Долнени дефинирани на граѓански форуми

Дефинирање на проблемите во областите од страна на работните групи

Област	Образование	Социјална заштита	Животна средина
Состав на работна група	Претставници од училиштата во општината	Претставници од ЕЛС, Комисија за еднаквост помеѓу жените и мажите, одделение за социјални дејности	Претставници од ГО, ЕЛС, Комунално одделение
Приоритети дефинирани според проблеми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недоволна соработка помеѓу етничките заедници 2. Недоволна развиена свест за меѓусебно прифаќање 3. Зголемување на соработката со родителите 4. Мотивација за учење и продолжување на образованието 5. Уредување на двор (спортски и хортикултура) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостаток на опрема за центри за ран детски развој во двете населени места Житоше и Ропотово 2. Згрижување на деца од социјално ранливи семејства од повеќе населени места во Ропотово: Дебреште, Пешталево, Секирци, Црнилиште и Десово. Црнилиште: Лажани и Локвени 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Враќање на употреба и користење на селската чешма 2. Нема уреден пристап за собирање на населението 3. Нема доволно зеленило 4. По иницијатива на населението веќе е уредено речното корито 5. Нема клупи за седење и одмарање

Анализа на дефинираните проблеми по работни групи

Образование

Постоечки документи за областа (стратегии, акциски планови, иницијативи и сл.) од ЕЛС; НВО, групи на раѓани	Идентификување на проблемите во областа / групата. (користете метод на бура на идеи)	Кои се извори на проблемот	Која целна група е засегната со проблемот	Наведете кои проблеми се приоритетни	Дискусија за можни решенија на проблемите со највисок приоритет
Акционен план и стратегија за образование 2014/2015	<p>Недоволна соработка помеѓу различните етнички заедници</p> <p>Недоволно развиена свест за меѓусебно прифаќање</p> <p>Зголемување на соработката со родителите</p> <p>Мотивација за учење и продолжување на образованието</p> <p>Уредување на двор (спортски и холтикултура)</p>	<p>Пространата оддалеченост</p> <p>Недоволно материјални средства за патни трошоци</p>	Ученици од прво до деветто одделение, родителите	<p>Недоволна соработка помеѓу различните етнички заедници</p> <p>Недоволно развиена свест за меѓусебно прифаќање</p> <p>Зголемување на соработката со родителите</p> <p>Мотивација за учење и продолжување на образованието</p> <p>Уредување на</p>	<p>При презентирање на резултатите од работната група, беше посочено дека основен проблем е малата заинтересираност на родителите за напредокот на децата во образованието. Ниското ниво на образование на родителите и последователно на ова има состојба на невработеност.</p>

				двор (спортски и холтикултура)	
--	--	--	--	--------------------------------------	--

Социјална заштита

Постоечки документи за областа (стратегии, акциски планови, иницијативи и сл.) од ЕЛС; НВО, групи на раѓани	Идентификување на проблемите во областа / групата. (користете метод на бура на идеи)	кои се извори на проблемот	која целна група е засегната со проблемот	Набедете кои проблеми се приоритетни	Дискусија за можни решенија на проблемите со највисок приоритет
Програма за социјална заштита	<ul style="list-style-type: none"> - Недостаток на опрема во центрите за ран детски развој во двете населени места Житоше и Ропотово - Згрижување за деца од социјално – ранливи семејства од повеќе населени места во Ропотово, Дебреште, Пешталево, Секирци, Црнилиште, Десово, 	Поради недостаток на средства, нема можност за реализација на програмата	Млади брачни парови и деца од претшколска возраст од сите населени места што се наоѓаат во близина на овие населени места.	<ul style="list-style-type: none"> - Снабдување на опрема - Вклучување на поголем број на деца од сите националности 	Одобрување на средства и набавка на опрема (клупи, столчиња, шкафови, табла,, материјал за работа) Промоција на центарот кај населението

	Житоше, Лажани, Локвени				
--	-------------------------------	--	--	--	--

Животна средина

Постоечки документи за областа (стратегии, акциски планови, иницијативи и сл.) од ЕЛС; НВО, групи на раѓани	Идентификување на проблемите во областа / групата. (користете метод на бура на идеи)	кои се извори на проблемот	која целна група е засегната со проблемот	Набедете кои проблеми се приоритетни	Дискусија за можни решенија на проблемите со највисок приоритет
Нема податок	<ul style="list-style-type: none"> - Браќање во употреба и користење на старата чешма - Нема уреден пристап за собирање на населението - Нема доволно зеленило - По иницијатива на населението веќе е уредено речното корито - Нема клупи за седење и одмарање 	<ul style="list-style-type: none"> - Непристапниста - Загаденоста - Неуредна инфраструктура - Населението нема доволно едукација - Недоволно инволвирање на ЕЛС - Министерство за животна средина 	<p>Жителите од с. Десово, Црнилиште, Браилово, Дупјачани, Пешталево, Алдинци,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Население од албанска, турска бошњачка и македонска етничка припадност 	Уредување на површината околу чешмата	/

Дефинирање на решенија за проблемите по работни групи

Образование

Наведете ги приоритетните проблеми кои ги дефиниравте на 2 средба	Дефинирајте решение (во форма на цел) за секој од наведените проблеми.	Наведете ја целната група со која решението е опфатено	Наведете ја институцијата со која треба да работите на решението	Наведете временска рамка за решение на проблемот
Зголемување на соработката со родителите	Градење на вештини за самовработување со родители	Невработени родители од 40 години и ученици од 8 и 9 одделение – родово балансирани	Агенција за вработување – Прилеп Фирми за изведување на фасадерски и молерски услуги Фирма за хортукултурна дејност	Од Март до Јуни 2017

Социјална заштита

Наведете ги приоритетните проблеми кои ги дефиниравте на 2 средба	Дефинирајте решение (во форма на цел) за секој од наведените проблеми.	Наведете ја целната група со која решението е опфатено	Наведете ја институцијата со која треба да работите на решението	Наведете временска рамка за решение на проблемот
Згрижување и социјализација на децата од пред школска возраст (3-5 години) Намалување на невработеност	Отворање на центар за ран детски развој и згрижување на децата	Млади брачни парови Деца од пред школска возраст ЕЛС Образован кадар што бара вработување	Министерство за транспорт и врски ЕЛС Министерство за образование и наука	12 месеци 5.000 – 10.000 евра

Наведете ги приоритетните проблеми кои ги дефиниравте на 2 средба	Дефинирајте решение (во форма на цел) за секој од наведените проблеми.	Наведете ја целната група со која решението е опфатено	Наведете ја институцијата со која треба да работите на решението	Наведете временска рамка за решение на проблемот
Преку отворање на центарот за ран детски развој му се овозможува на родителите да бараат работа, и двајцата родители економски да придонесуваат кон семејството Повеќе слободно време за родителите Згрижување на децата			Подрачни училишта Министерство за труд и социјална политика АВРМ	

Животна средина

Наведете ги приоритетните проблеми кои ги дефиниравте на 2 средба	Дефинирајте решение (во форма на цел) за секој од наведените проблеми.	Наведете ја целната група со која решението е опфатено	Наведете ја институцијата со која треба да работите на решението	Наведете временска рамка за решение на проблемот
1. Уредување на просторот околу чешмата	<ul style="list-style-type: none"> - Зголемување и враќање на младите во централниот простор на селото - Зголемување на - Коригирано е речното корито за да се превенираат 	Жителите на Десово и околните села	Комунално, НВО, ЛС. Изведувач, училиште – 240 деца	5 месеци

Наведете ги приоритетните проблеми кои ги дефиниравте на 2 средба	Дефинирајте решение (во форма на цел) за секој од наведените проблеми.	Наведете ја целната група со која решението е опфатено	Наведете ја институцијата со која треба да работите на решението	Наведете временска рамка за решение на проблемот
	<p>честите поплави</p> <ul style="list-style-type: none"> - Веќе вложени над 5000 евра - Уредување на просторот околу чешмата во вредност од 4.500 евра 			

Предлог иницијативи за дефинираните проблеми по работните групи

Образование

А) Кој е одговорен за дефинираното прашање (Институција, Граѓанска организација, ЕЛС / Оддел и сл.)	Училиште – совет на родители
Б) Кои се заинтересираните страни кои треба да бидат вклучени во процесот на решавање на проблемот (Кој е засегнат со проблемот)	Целни групи: родители – 20, ученици – 30 и наставници - 10
В) Која временска рамка ни е потребна за решавање на проблемот (време во месеци или година/и)	4 месеци – март – јуни 2017
Г) Кои чекори треба да ги преземеме за да се адресира проблемот (Активности / акции ко треба да се превземат)	Едукација на родители и професори Настани: реновирање, средби, боење / украсување
Д) Кои ни се индикаторите за успех (Конкретни резултати кои ги предвидуваме – квалитативно или квантитативно)	<ul style="list-style-type: none"> - Брпј на оспособени родители - Број на реализирани настани - Способност за понатамошно реновирање
Ѓ) Како ќе го мериме успехот (Алатки: набљудување, посети, интервјуа и сл.)	<ul style="list-style-type: none"> - 3 состаноци - 4 реновирани училници - 10 обучени родители - 30 ученици
Е) Кои се научените лекции од процесот	<ul style="list-style-type: none"> - Учество од самиот почеток - Поголема вклученост на други училишта

--	--

Социјална заштита

А) Кој е одговорен за дефинираното прашање (Институција, Граѓанска организација, ЕЛС / Оддел и сл.)	Министерство за труд и социјална политика Министерство за здравство ЕЛС Долнени
Б) Кои се заинтересираните страни кои треба да бидат вклучени во процесот на решавање на проблемот (Кој е засегнат со проблемот)	Млади брачни парови Училишта Деца од пред школска возраст ЕЛС Образован кадар што бара вработување
В) Која временска рамка ни е потребна за решавање на проблемот (време во месеци или година/и)	12 месеци
Г) Кои чекори треба да ги преземеме за да се адресира проблемот (Активности / акции ко треба да се превземат)	Одобрување на средства Набавка на опрема Промоција на центарот кај населението
Д) Кои ни се индикаторите за успех (Конкретни резултати кои ги предвидуваме – квалитативно или квантитативно)	Згрижување на деца од пред школска возраст Повеќе слободно време за родителите Намалување на невработеноста
Ѓ) Како ќе го мериме успехот (Алатки: набљудување, посети, интервјуа и сл.)	Преку интервјуирање Преку анкетирање Посетување на иницијативата
Е) Кои се научените лекции од процесот	/

Животна средина

А) Кој е одговорен за дефинираното прашање (Институција, Граѓанска организација, ЕЛС / Оддел и сл.)	Комунално, граѓани, НВО, ЛС, фирми, волонтери
Б) Кои се заинтересираните страни кои треба да бидат вклучени во процесот на решавање на проблемот (Кој е засегнат со проблемот)	Население од околни места со мешан етнички состав
В) Која временска рамка ни е потребна за решавање на проблемот (време во месеци или година/и)	6 месеци
Г) Кои чекори треба да ги преземеме за да се адресира проблемот (Активности / акции ко треба да се превземат)	<ul style="list-style-type: none"> - Изградба - Активности / приказни / настани за промоција - Настани во училишта
Д) Кои ни се индикаторите за успех (Конкретни резултати кои ги предвидуваме – квалитативно или квантитативно)	<ul style="list-style-type: none"> -Зголемена фреквентност на населението - 4 настани за промоција
Ѓ) Како ќе го мериме успехот (Алатки: набљудување, посети, интервјуа и сл.)	Мониторинг, евалуација, анкети
Е) Кои се научените лекции од процесот	Поголема вклученост на население

Акциски план со активности за 12 месеци

Област	Образование
Цел	Вклучување на родителите од учениците од основно образование во активности поврзани со меѓуетнички соживот во општина Долнени
Активности	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на вон наставни активности за зголемување на соработката помеѓу родителите - Едукација за родители за самовработување (варосување, хортикултура), вештини кои ќе ги применат и во самите училишта - Охрабрена соработка на учениците со различна етничка припадност од населените места - Кампањи за подигнување на свесноста за меѓуетнички соживот
Целна група	Совет на родители Наставници Ученици Просветен инспекторат
Временски период	Учебна 207/2018 и последователно школски години до 2020
Финансии	ЕЛС се очекува да обезбеди поддршка во финансирање на едукација на родители за основен кур за занает ЕЛС се очекува да обезбеди поддршка за нагледни средства во основните училишта за реализација на активности со меѓуетнички карактер

Област	Животна средина
Цел	Обезбедување на чиста околина на јавни простори во населените места во општина Долнени и промоција на начинот на живот на јавни простори кај младата популација
Активности	<ul style="list-style-type: none"> - Активности за уредување на селските чешми во општина Долнени - Означување на овие јавни простори со табли и кратка историја за нивното постоење - Организирање на меѓуетнички настани поврзани со промоција на културата од различни етнички заедници на територијата на општина Долнени
Целна група	- Млада популација од општина Долнени

	<ul style="list-style-type: none"> - Граѓански организации - Културно-уметнички друштва - Училишта
Временски период	2017 – 2020
Финансии	ЕЛС се очекува да обезбеди по минимум 4.500 евра годишно за ко-финансирање на обновување на чешмите во населените места во Долнени.

Област	Социјална заштита
Цел	Ставање во функција на 2 Центри за ран детски развој во општина Долнени / Ропотово и Житоше
Активности	<ul style="list-style-type: none"> - Опремување на двата Центри за ран детски развој со соодветни нагледни материјали и намештај - Креирање на програми за децата од Дебреште, Пешталево, Секирци, Црнилиште и Десово
Целна група	Родители, млади брачни парови
Временски период	2017 – 2020
Финансии	Обезбедување на средства во 2018 за опремување на барем еден центар за ран детски развој од буџетот на општина Долнеми.